

HUMOR, SATIRA, PARÓDIA

Jednou z foriem emocionálneho hodnotenia javov je **komično**. Komično je estetická kategória, je protipólom tragična. Komično má rôznu hĺbku i rôzny spoločenský dosah, rozlišujeme niekoľko druhov komična: humor, satira, paródia, tragikomično, groteskno, absurdno.

Humor a satira sú nástrojom spoločenskej kritiky.

Humor je jedna z foriem komična, jeho doménou je úsmevné achápajúce odnotenie javov a osob. Humor vyznieva láskavosťou, úsmevnosťou, chápatým a múdrom, zhovievavým smiechom nad ľudskými nedostatkami, slabosťami, omylmi, chybami. Humor nezatraca. Prítomnosť humoru v diele autor dosahuje dvoma spôsobmi: slovný humor alebo situačný humor

Humor je prítomný vo všetkých literárnych žánroch. Dominantné postavenie má však v **humoreske, komédii, humoristickom románe**. Hlavní hrdinovia sú predstavení vo svetle svojich nedostatkov, t. j. smiešnych vlastností, ktoré ale pre mravné hodnotenie postavy nie sú dôležité. K slabostiam hrdinov sa stavia autor zhovievavo, predstavuje ich ako slabosti vlastné každému človeku a preto vicmenej sympatické.

(Pozri tieto diela: M. Kukučín-Rysavá jalovica, J. Jesenský – Slnečný kúpeľ, Štvorylka, Pani Rafíková, J. Chalupka – Kocúrkovo, J. Palárik – Zmierenie alebo dobrodružstvo pri obžinkoch.)

Satira je báseň, próza alebo dráma vysmievať sa nedostatkom a chybám spoločnosti alebo tiež individuálnym ľudským pokleskom a chybám. Na rozdiel od zhovievavého humoru je to tvorba odsudzujúca, kriticky hodnotiaca zobrazované javy, s ktorými sa autor nestotožňuje, odmieta ich.. Jedovatý výsmech je najvyšším stupňom humoru a nazýva sa **sarkazmus**. Charakteristickým pre sarkazmus je cynizmus a nenávisť postoj autorom nijak nezastieraný. Ironické vyjadrenia môžu pôsobiť ešte priateľsky a dobromyseľne, ale nie v sarkazme.

Irónia je spôsob zosmiešnenia vyjadreného využitím slov opačného významu. Hovoríme pozitívne, ale myslíme to ináč.. Výsmech skrytý za predstieranú vážnosť, výrok, ktorý zámerne vyjadruje opak mysleného.

Paródia je zosmiešnenie literárnych postáv, štýlov a diel. Tento žáner napodobňuje určité literárne dielo zvýraznením niektorých typických jeho rysov.

Tragikomično – niekedy sa ním rozumie vážny dej s humorným rozuzlením, inokedy komediálna zápleтка ústiaca do vážneho alebo tragického riešenia.

Groteska – dramatický žáner s groteskným dejom. Grotesknosť dosahuje zveličením situácie sa natoľko hyperbolizujú, že prekročia hranice reality.

Grotesknosť je základom grotesky. Grotesknosť je estetická kategória, v ktorej sa mieša skutočné s fantastickým, text obsahuje prekvapivé až šokujúce prvky. Za divadelnú grotesku sa pokladajú texty absurdnej drámy. Filmová groteska využíva gagy – založené na neočakávanom zvrate vyplývajúcom zo situácie.

Absurdno vypovedá o pocitoch bezmocnosti osamoteného človeka, ktorý stráca schopnosť dorozumieť sa s ostatnými ľuďmi, človeka odcudzeného svojim výtvorom aj sebe samému, podriadeného a ohrozovaného mechanizmami modernej civilizácie a inštitúciami, ktoré sám vytvoril.